

Determining the Relationship Between Parents' Exposure to Childhood Maltreatment and Their Attitudes Towards Sexual Education

Şenay Aras Doğan^{1,a,*}, Didem Kaya^{2,b}

¹Yozgat Bozok Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Yozgat, Türkiye

²Nuh Naci Yazgan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Kayseri Türkiye

*Corresponding author

Research Article

History

Received: 27/05/2024

Accepted: 26/06/2024

Copyright

This work is licensed under
Creative Commons Attribution 4.0
International License

ABSTRACT

Aim: The aim of this study is to determine the relationship between parents' experiences of maltreatment during childhood and their attitudes towards sexual education.

Method: The research was conducted descriptively. A total of 325 parents participated in the study. Personal Information Form, Attitude Towards Sexual Education Scale (ATSES), and Childhood Adverse Experiences Scale (CAES) were used.

Finding: Of the parents who participated in the study, 86.8% were mothers and 13.2% were fathers. The mean age of the parents was 36.55±6.00 years. The percentage of parents who find it appropriate to provide the first sexual health education to children between the ages of 4-6 is 40.3%. The mean total score of parents on the Attitude Towards Sexual Education Scale (ATSES) was 139.80±12.31, and the mean total score on the Childhood Adverse Experiences Scale (CAES) was 1.50±1.93. As the level of education increases, positive attitudes towards sexual education also increase (p<0.05). Parents whose children receive sexual health education at schools have higher attitudes towards sexual health education for their children (p<0.05). There is no significant relationship between the Childhood Adverse Experiences Scale and the Attitude Towards Sexual Education Scale (r: -0.010, p: 0.850).

Conclusion: Parents have high attitudes towards sexual health education, and childhood adverse experiences are low. There is no significant relationship between parents' childhood adverse experiences and their attitudes towards sexual education. Increasing parental education levels and including sexual health information in educational content not only positively influence attitudes towards sexual education but also increase awareness of adverse childhood experiences.

Keywords: Childhood, maltreatment, sexual health education, attitude.

Ebeveynlerin Maruz Kaldıkları Çocukluk Çağı Kötü Muamelesi ile Cinsel Eğitime Yönelik Tutumları Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi

Araştırma Makalesi

History

Received: 27/05/2024

Accepted: 26/06/2024

Copyright

ÖZ

Amaç: Bu çalışmanın amacı, ebeveynlerin çocukluk döneminde yaşadıkları kötü muamele ile cinsel eğitime yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi belirlemektir.

Yöntem: Araştırma tanımlayıcı olarak yapılmıştır. Araştırmaya 325 ebeveyn katılmıştır. Kişisel Bilgi Formu, Cinsel Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği (CEYTÖ), Çocukluk Çağı Olumsuz Yaşantılar Ölçeği (ÇÇOYÖ) kullanılmıştır.

Bulgular: Çalışmaya katılan ebeveynlerin %86,8'i anne, %13,2'si babadır. Ebeveynlerin yaş ortalaması 36,55±6,00'dür. Çocuklara verilecek ilk cinsel sağlık eğitiminin 4-6 yaş arasında verilmesini uygun gören ebeveynlerin oranı %40,3'tür. Ebeveynlerin CEYTÖ toplam puan ortalamaları 139,80±12,31, ÇÇOYÖ toplam puan ortalaması 1,50±1,93'tür. Eğitim seviyesi arttıkça cinsel eğitime yönelik olumlu tutum artmaktadır (p<0,05). Okullarda cinsel sağlık eğitimi alan ebeveynlerin çocuklarının cinsel sağlık eğitimine yönelik tutumları yüksektir (p<0,05). Çocukluk çağı olumsuz yaşantılar ölçeği ile cinsel eğitime yönelik tutum ölçeği arasında anlamlı ilişki bulunmamaktadır (r: -0,010 p:0,850).

Sonuç: Bu çalışmada anne babaların cinsel sağlık eğitimi konusunda olumlu tutumları vardır ve çocukluk döneminde olumsuz deneyimler yaşama oranları düşüktür. Ebeveynlerin çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ile cinsel eğitime yönelik tutumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Ebeveyn eğitim düzeyinin artması ve eğitim içeriğinde cinsel sağlık bilgilerinin yer alması cinsel eğitime yönelik tutumu olumlu yönde arttırmakta aynı zamanda olumsuz çocukluk çağı yaşantılarına olan farkındalığı arttırmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Çocukluk çağı, kötü muamele, cinsel sağlık eğitimi, tutum.

^a senay.arasdogan@yobu.edu.tr

^b 0000-0002-0064-8929

^b didemkaya86@gmail.com

^b 0000-0001-6723-9321

How to Cite: Aras Doğan Ş, Kaya D (2024) Determining the Relationship Between Parents' Exposure to Childhood Maltreatment and Their Attitudes Towards Sexual Education, Cumhuriyet Nursing Journal, 8(1): 85-91

Giriş

Kapsamlı cinsellik eğitimi cinsellikle ilgili bilişsel, duygusal, fiziksel ve sosyal yönleri kapsayan bir öğrenme sürecidir. Temel amacı, çocuklara ve gençlere sağlık, iyi olma ve kişisel saygınlık konularında bilgi, beceri, tutum ve değerler kazandırmaktır. Bu sayede, sağlıklı ve saygılı sosyal ve cinsel ilişkiler kurmalarına, kendi seçimlerinin hem kendi hem de başkalarının iyi oluşunu nasıl etkilediğini anlamalarına ve yaşamları boyunca haklarını bilip korumalarına yardımcı olunur (UNESCO 2018). Çocuklara verilecek eğitim çocukların kendi vücudunun farkına varabilmesi, kendini tanıyabilmesi, cinsiyet, cinsel kimlik ve istismarı önlemeye yönelik bir eğitim olmalıdır (Balter, Rhijn ve Davies, 2016; Oktavianingsih ve Ayriza, 2018). Bu süreçte çocukların sorularına gelişim dönemlerine uygun şekilde cevaplar verilmelidir. Cinsel eğitim sayesinde birey hem kendi bedenine hem de karşı cinsin bedenine saygı duymayı öğrenmekte, cinsellikle ilgili doğru bilgi ile donandığında yanlış bilgileri reddedebilmektedir (Çalışandemir, Bencik ve Artan, 2008). Cinsel eğitim sosyalleşmenin ana bileşenlerinden biri olarak, çocukların cinsel sağlığının artması için oldukça önemlidir (Ganji ve ark., 2017). Cinsel eğitim aynı zamanda, çocuğun kendisini korumasında etkin rol oynamaktadır (Opara ve ark., 2010). Cinsel eğitimin temelleri (tutumlar, inançlar, davranışlar ve değerler) erken çocukluktan itibaren atılır ve aile katılımıyla gerçekleşir (Pop ve Rusu, 2015; Zhina ve Dingchu, 2013). Çocuklara ve ergenlere verilen cinsel eğitim, cinsel sağlık ve üreme sağlığı ile genel iyi olma hallerinde önemli bir rol oynar (Pop ve Rusu, 2015). Tuğut ve Gölbaşı (2019), okul öncesi dönem çocuğu olan ebeveynlerin cinsel eğitim tutumlarının belirlenmesiyle ilgili yaptıkları araştırma sonucunda 3-6 yaş çocukların çoğunluğunun ebeveynlerine cinsellikle ilgili soru sorduğunu, ebeveynlerin çoğunun cinsel eğitimi desteklediğini, anne ve babaların çocuk cinsel eğitimine yönelik tutumlarının benzer olduğunu ve bu konuda cinsel eğitim alan ebeveyn sayısının yetersiz olduğunu saptamışlardır. İşler ve Gürşimşek (2018)'in cinsel eğitiminin gerekliliğiyle ilgili ebeveyn görüşlerini inceledikleri çalışmada ebeveynlerin çocukların doğru bilgilendirilmesi ve istismardan korunmaları için cinsel eğitimi gerekli gördüklerini, fakat çocuklarıyla cinsel konularda yeterince konuşma yapmadıklarını, konuşma yapan ebeveynlerin genel olarak kendilerini huzursuz ve yetersiz hissettiklerini belirtmişlerdir. Yetişkinlerin birçoğu çocukları cinselliğe ilişkin sorularına cevap vermenin ve çocuklarına cinsellikle ilgili bilgi vermenin oldukça zor olduğunu belirtmektedir. Bununla birlikte, çocukların cinsellikle çok fazla ilgili olmaması gerektiğine ilişkin yaygın bir düşünce de vardır (Flanagan, 2011). Dünya Sağlık Örgütü çocukların, cinsellikle ilgili bilgileri arkadaş çevresi ve medya gibi kaynaklardan öğrendiğini belirtmektedir. Hayatın önemli bir parçası olan cinselliğin eksik veya yanlış bilgi veren kaynaklardan öğrenilmesi, çocuğun cinsellik algısını olumsuz geliştirebilmektedir. Ailenin çocuklarına cinsel eğitim vermedeki tutumlarının

çocukların cinsellik algılarını etkilediğini söylemek mümkündür (Eliküçük ve Sönmez, 2011; Eroğlu ve Gölbaşı, 2005; Tuğut ve Gölbaşı, 2019).

Çocuklar büyürken dış dünyaya onları hazırlayan, kendileri ile barışık olmalarını öğreten ve özgüven geliştirmelerini destekleyen ebeveynlerle büyüdüklerinde uzun vadede görülen, özellikle gelişimsel sorunlara karşı korunmuş olurlar. Ancak kötü yaşam olaylarına erken yaşlarda maruz kalan ebeveynlerin çocuklarına gelişimsel riskleri önleyen bir rehberlik yapmaları oldukça zordur. Çocuklarına karşı büyük bir sevgi hissetseler bile kendi travmatik yaşantılarının sekelleri nedeniyle çocuklarına doğru davranışların öğretilmesinde etkin rol model olmaları derin bir farkındalık gerektirir. Her yaşta bireyin karşılarına çıkabilecek istismar/ihmal risklerine karşı çocukların bilinçlendirip güçlenmesi, karşı koyma gücüne sahip olması ebeveynlerin en önemli sorumluluklarından biridir (Van Der Kolk, 2018).

Çocuğa kötü muamele, ebeveynler, diğer bakım verenler veya başka yetişkinler tarafından kaza-dışı gerçekleştirilen; çocuklar üzerinde fiziksel ya da duygusal hasar oluşturma olasılığı yüksek olan ve kabul edilebilir normlara aykırı nitelikteki kasti ya da bilmeyerek yapılan veya yapılması esasen gerekli olduğu halde yapılmayan davranışları içermektedir (Yurdakök, 2010). Çocuklara kötü muamele, fiziksel, cinsel ve duygusal istismarın yanı sıra her türlü ihmali tanımlamak için kullanılan genel bir kavramdır (U.S. Department of Health and Human Services, 2013). Çocukluk çağındaki olumsuz deneyimlerin (fiziksel ve cinsel istismar dâhil) sayısı ile daha sonraki yıllarda sigara kullanma, obezite, fiziksel hareketsizlik, alkol bağımlılığı, uyuşturucu bağımlılığı, depresyon, intihara teşebbüs, gelişigüzel cinsel ilişki ve cinsel ilişki yoluyla geçen hastalıklar arasında güçlü bir ilişki olduğu belirlenmiştir (Felitti ve ark., 1998) Çocukluk çağı kötü muamelenin, ebeveynlerin ve bakım verenlerin cinsel eğitime yönelik tutumlarını olumsuz etkileyebileceği görülmektedir. Kötü yaşam deneyimlerine maruz kalan yetişkinler, kendi travmatik geçmişlerinin etkisiyle çocuklarına sağlıklı ve doğru bir cinsel eğitim vermekte zorlanabilirler. Bu durum, çocukların cinsel sağlıklarını ve güvenliklerini koruma yetilerini olumsuz etkileyebilir. Dolayısıyla, ebeveynlerin çocukluk çağı kötü muamelenin etkilerini fark ederek, bu konuda bilinçlenmeleri ve destek almaları önemlidir. Bu bilinçlenme ve destek, çocuklarına cinsel eğitim konusunda daha olumlu ve etkili bir tutum geliştirmelerini sağlayarak, çocukların sağlıklı bir şekilde büyümelerine ve gelişimlerine katkıda bulunur. Ailelerin cinsel eğitimde aktif ve bilinçli bir rol alması, çocukların gelecekteki cinsel sağlığı ve genel iyilik halleri için kritik bir öneme sahiptir. Bu çerçevede çalışmanın amacı, ebeveynlerin çocukluk döneminde yaşadıkları kötü muamele ile cinsel eğitime yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi belirlemektir.

Yöntem

Araştırmanın Türü

Bu çalışma kesitsel tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Türkiye’de yaşayan 01-18 yaş arası çocuğu olan anne babalar oluşturmuştur. Örneklem sayısı benzer çalışmalar üzerinden ($r=0.282$, $r=0.430$) G*Power ile 314 olarak hesaplanmış ve 0.05 anlamlılık seviyesinde, %95 güven aralığında 320 katılımcının örnekleme alınması planlanmış 325 kişiye ulaşılmıştır (Yağcı ve ark. 2022; Yılmaz Kafalı ve ark., 2022; Faul ve ark, 2007).

Mayıs-Temmuz 2022 tarihlerinde gerçekleştirilen çalışmanın verileri kartopu örnekleme yöntemiyle toplanmıştır.

Çalışmaya dahil edilme kriterleri:

- -0-18 yaş çocuğu olan,
- -Web tabanlı interneti kullanabilen ve
- -Çalışmaya katılmayı kabul eden anne babalar örnekleme alınmıştır.
- Çalışmadan dışlanma kriterleri:
- -Mental retarde olan,
- -Okuma yazması olmayan ve
- -İnternet kullanım olanakları olmayan anne babalar çalışmaya alınmamıştır.

Veri toplama araçları

Araştırmanın verileri “Demografik Veri Formu”, “Çocukluk Çağı Olumsuz Yaşantılar Ölçeği” ve “Cinsel Eğitim Tutum Ölçeği” ile toplanmıştır.

Demografik veri toplama formu: Literatür bilgisi doğrultusunda araştırmacılar tarafından hazırlanan demografik veri formunda ebeveynin yaşını, cinsiyetini, eğitim durumunu içeren sorular yer almaktadır (Naderifar ve ark 2017).

Çocukluk Çağı Olumsuz Yaşantılar Ölçeği: Ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışması 2018 yılında Gündüz vd. tarafından yapılmıştır. Bu ölçek, çocukluk dönemi travmalarını sorgulayan ‘Bir ebeveyniniz ya da ev halkından yetişkin biri sıklıkla ya da çok sıklıkla size küfür etti mi, sizi hor gördü mü, sizi aşağıladı mı ya da sizi küçümsedi mi? Fiziksel anlamda incitecek bir şekilde davranıp sizi korkuttu mu?’ şeklindeki sorular içeren 10 maddeden oluşmaktadır. Sorular, sadece ‘evet’ seçeneği içermekte, aksi halde boş bırakılmaktadır. Toplam puan 0-10 arasında değişmektedir. Kesme değeri bulunmamaktadır. Yüksek puan, bireyin çocukluk döneminde daha fazla olumsuz yaşantıya maruz kaldığını gösterir. Ölçeğin toplam puanının Cronbach alfa değeri 0.74 olarak belirtilmiştir (Gündüz ve ark, 2018). Bizim çalışmamızda Cronbach alfa değeri 0.75 olarak belirlenmiştir.

Cinsel eğitim tutum ölçeği: Ceylan ve ark. tarafından 2020 yılında geliştirilen dördümlü likert tipteki ölçek 39 maddeden oluşmaktadır. Kaçınma, gerekliliğine inanma, profesyonel destek ve farklılıklara saygı, ebeveynin rolü olmak üzere 4 alt boyuttan oluşmaktadır. Yüksek puan anne ve babaların cinsel eğitime karşı olumlu tutum

sergilediğini göstermektedir. Ölçeğin toplam puanının Cronbach alfa değeri 0.94 olarak belirtilmiştir (Ceylan ve ark 2020). Bizim çalışmamızda Cronbach alfa değeri 0.92 olarak belirlenmiştir.

Verilerin Toplanması

Katılımcılara çevrim içi ortamda ulaşılmış, verilerin gizliliğinin korunacağı, kişisel bilgilerin istenmeyeceği, çalışmanın gönüllük esasına dayandığı açıklayan ve çalışmayı istedikleri zaman sonlandırabilecekleri belirtilmiştir. Çalışma anketinin sonunda katılımcılara gönüllülük esasına dayalı olarak, çocuğu olan ve çalışma sorularına cevap vereceğini düşündükleri kişilere anketi iletmeleri istenmiştir. Çalışmaya katılmayı kabul eden anne babalar yaklaşık 10 dk sürecek veri toplama formunu Google formlar üzerinden okuyup doldurmuşlardır.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırma için Nuh Naci Yazgan Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulundan izin alınmıştır (2022/8545). Katılımcılara araştırmanın amacı, süreci açıklanmış ve araştırmaya katılımın gönüllülük esasına dayandığı belirtilerek onamları alındıktan sonra anketlere ulaşabilmişlerdir.

Verilerin Değerlendirilmesi

Veriler SPSS 25 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Değişkenlerin normal dağılıma uygunluğu Kolmogorov-Smirnov testi, homojenliği ise Levene testi ile değerlendirilmiştir. Verilerin analizinde “ortalama, minimum, maksimum, standart sapma, sayı ve yüzde değerleri, normal dağılım gösteren veriler için bağımsız gruplarda t testi, tek yönlü Varyans Analizi (ANOVA), Pearson Korelasyon testleri ve normal dağılım göstermeyen veriler için Kruskal Wallis testi kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi $p<0.05$ olarak alınmıştır.

Bulgular

Araştırmaya alınan ebeveynlerin yaş ortalaması $36,55\pm6,00$ ’dir. Ebeveynlerin %86,8’i anne, %13,2’si babadır. Ebeveynlerin %84,6’sı üniversite mezunudur ve %48,6’sı eğitim gördükleri okullarda cinsel sağlık eğitimi dersi almışlardır. Kendi anne ve babasından cinsel sağlık konusunda bilgi alan ebeveynler %13,5’dir ve %49,8’inin cinsel sağlık konularına yönelik bilgilerini yeterli bulmaktadır. Ebeveynlerin %40,3’ü çocuklara verilecek cinsel sağlık eğitiminin 4-6 yaş arasında verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir (Tablo 1).

Ebeveynlerin CETÖ toplam puan ortalaması $139,80\pm12,31$ (kaçınma alt boyutu $35,76\pm7,51$, gerekliliğine inanma alt boyutu $42,12\pm2,50$, profesyonel destek ve farklılıklara saygı alt boyutu $29,69\pm2,46$, ebeveynin rolü alt boyutu $28,44\pm3,25$), ÇÇÖYÖ puan ortalaması $1,50\pm1,93$ ’tür (Tablo 2).

Ebeveynlerin bazı özelliklerine göre CETÖ puan ortalamaları incelendiğinde cinsiyet, çocukların cinsiyetleri, kendi anne-babasından cinsel sağlık

konusunda bilgi alma durumuna göre puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmazken ($p>0,05$), eğitim durumu, eğitim görülen okullarda cinsel sağlık eğitimi dersi alma, cinsel sağlık eğitimine yönelik bilgilerini yeterli bulma durumuna göre puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Üniversite mezunu olan ebeveynlerin CETÖ puan ortalaması, lise ve ortaokul mezunu olan ebeveynlerden daha yüksek bulunmuştur ($p<0,05$). Eğitim gördükleri okullarda cinsel sağlık eğitimi dersi alan ebeveynlerin CETÖ puan ortalaması, eğitim almayan ebeveynlerden daha yüksek bulunmuştur ($p<0,05$). Cinsel sağlık eğitimine yönelik bilgilerini çok yeterli bulan ebeveynlerin CETÖ puan ortalaması, bilgilerini kısmen yeterli ve yetersiz olarak değerlendiren ebeveynlerden daha yüksek bulunmuştur ($p<0,05$). Çocuklara verilecek cinsel sağlık eğitiminin 0-3 yaş ve 4-6 yaş arasında verilmesini belirten ebeveynlerin CETÖ puan ortalaması, 13-18 yaş arasındaki çocuklara

cinsel sağlık eğitimi verilmesini belirten ebeveynlerden daha yüksek bulunmuştur ($p<0,05$). Ebeveynlerin cinsiyeti, eğitim durumu, çocukların cinsiyetleri, cinsel sağlık eğitimine yönelik bilgilerini yeterli bulma durumu ve çocuklara verilecek cinsel sağlık eğitiminin kaç yaşında başlaması gerektiğine göre ÇÇÖYÖ puan ortalaması arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0,05$). Eğitim gördükleri okullarda cinsel sağlık eğitimi dersi alan ebeveynlerin ÇÇÖYÖ puan ortalaması, cinsel sağlık eğitimi dersi almayan ebeveynlerden daha yüksek bulunmuştur ($p<0,05$). Kendi anne ve babasından cinsel sağlık konusunda bilgi alan ebeveynlerin ÇÇÖYÖ puan ortalaması, bilgi almayan ebeveynlerden düşük çıkmıştır ($p<0,05$) (Tablo 3).

CETÖ ile ÇÇÖYÖ toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($p>0,05$) (Tablo 4).

Tablo 1. Ebeveynlerin sosyodemografik ve cinsel sağlık bilgileri özelliklerine göre dağılımı (n=325)

Table 1. Distribution of parents according to their sociodemographic and sexual health information characteristics (n=325)

Özellikler	n (%)
Cinsiyet	
Kadın	282 (86,8)
Erkek	43 (13,2)
Eğitim durumu	
İlkokul	6 (1,8)
Ortaokul	6 (1,8)
Lise	38 (11,7)
Üniversite	275 (84,6)
Çocuğun/çocukların cinsiyetleri	
Sadece kız çocuk	113 (34,8)
Sadece erkek çocuk	117 (36,0)
Hem kız hem erkek çocuk	95 (29,2)
Eğitim görülen okullarda cinsel sağlık eğitimi dersi alma	
Ders alan	158 (48,6)
Ders almayan	167 (51,4)
Kendi anne-babasından cinsel sağlık konusunda bilgi alma	
Bilgi alan	44 (13,5)
Bilgi almayan	281 (86,5)
Cinsel sağlık konularına yönelik bilgilerini yeterli bulma	
Çok yeterli	29 (8,9)
Yeterli	162 (49,8)
Kısmen yeterli	86 (26,5)
Yetersiz	43 (13,2)
Çok yetersiz	5 (1,5)
Çocuklara verilecek cinsel sağlık eğitimi kaç yaşında başlaması gerekir	
0-3 yaş	
4-6 yaş	54 (16,6)
7-12 yaş	131 (40,3)
13-18 yaş	88 (27,1)
	52 (16,0)
Ebeveyn yaş ortalaması	36,55±6,00
Çocuk sayısı ortalaması	1,72±0,737

n:sayı; %: yüzde

Tablo 2. Ebeveynlerin CETÖ ve ÇÇÖYÖ toplam ve alt boyut puan ortalamaları

Table 2. Parents' CETÖ and ÇÇÖÖS total and subscale score averages

Ölçekler	X±SS	Min-Max puanlar
CETÖ toplam puanı	139,80±12,31	39-156
Kaçınma	35,76±7,51	11-44
Gerekliliğine inanma	42,12±2,50	12-48
Profesyonel destek ve farklılıklara saygı	29,69±2,46	8-32
Ebeveynin rolü	28,44±3,25	8-32
ÇÇÖYÖ toplam puanı	1,50±1,93	0-10

x: ortalama; ss: standart sapma

Tablo 3. Ebeveynlerin sosyodemografik ve cinsel sağlık bilgileri özelliklerine göre CETÖ ve ÇÇÖYÖ puan ortalamalarının dağılımı

Table 3. Distribution of CETÖ and ÇÇÖÖS mean scores according to the sociodemographic and sexual health information characteristics of the parents

Sosyodemografik özellikler	n	CETÖ X±SS	ÇÇÖYÖ X±SS
Cinsiyet	282	140.15±12.17	1.56±1.98
Kadın	43	137.44±13.10	1.09±1.55
Erkek		t: 1.349	t: 1.790
		p: 0.178	p: 0.078
Eğitim durumu	6	108.67±10.16	1.62±1.09
İlkokul ^a	6	57.42±09.10	1.79±1.45
Ortaokul ^b	38	125.11±13.15	1.26±1.06
Lise ^c	275	171.73±12.18	167.74±1.73
Üniversite ^d		KW: 18.152	KW: 7.632
		p<0.001	p: 0.054
		d>b,c	
		b>c	
Çocuğun/çocukların cinsiyetleri	113	140.41±12.08	1.44±1.94
Sadece kız çocuk	117	140.94±12.36	1.45±1.94
Sadece erkek çocuk	95	137.65±12.38	1.64±1.92
Hem kız hem erkek çocuk		F: 2.108	F: 0.337
		p: 0.123	p: 0.714
Eğitim görülen okullarda cinsel sağlık eğitimi dersi alma	158	142.29±10.28	1.77±2.17
Ders alan	167	137.44±13.58	1.25±1.64
Ders almayan		t: 3.639	t: 2.420
		p<0.001	p: 0.016
Kendi anne-babasından cinsel sağlık konusunda bilgi alma	44	142.00±9.53	0.70±1.37
Bilgi alan	281	139.45±12.67	1.62±1.98
Bilgi almayan		t: 1.566	t: -3.879
		p: 0.122	p<0.001
Cinsel sağlık eğitimine yönelik bilgilerini yeterli bulma	29	146.27±8.18	1.31±1.62
Çok yeterli ^a	162	140.85±11.67	1.38±2.01
Yeterli ^b	86	137.80±13.31	1.67±1.93
Kısmen yeterli ^c	43	135.67±13.11	1.72±1.90
Yetersiz ^d	5	137.80±11.62	1.60±1.81
Çok yetersiz ^e		F: 4.273	F: 0.516
		p: 0.002	p: 0.724
		a>c,d	
Çocuklara verilecek cinsel sağlık eğitimi kaç yaşında başlaması gerekir	54	144.18±9.76	1.83±1.90
0-3 yaş ^a	131	141.48±10.27	1.35±1.92
4-6 yaş ^b	88	138.53±12.99	1.67±2.17
7-12 yaş ^c	52	133.13±15.23	1.25±1.51
13-18 yaş ^d		F: 7,563	F: 1.282
		p<0,001	p: 0.280
		a,b>d,	
		a>c,	
		c>d	

t: t testi; KW: Kruskal-Wallis test; F: tek yönlü Varyans Analizi (ANOVA); x: ortalama; ss: standart sapma

Tablo 4. Ebeveynlerin CETÖ ve ÇÇÖYÖ puan ortalamaları arasındaki ilişki
 Table 4. The relationship between parents' CETÖ and ÇÇÖÖS score averages

Ölçekler		CETÖ
ÇÇÖYÖ	r	-0.010
	p	0.850

r: pearson korelasyon analizi, p<0.05

Tartışma

Bu araştırmanın sonuçları, ebeveynlerin maruz kaldıkları çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ile cinsel eğitime yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktadır. Ebeveynlerin çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ile cinsel eğitime yönelik tutumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Araştırmaya katılanların çoğunluğu düşük düzeyde çocukluk çağı olumsuz yaşam olayları yaşadıklarını bildirmiştir. Bazı çalışmalar, kötü yaşam olaylarına erken yaşta maruz kalmanın nesiller boyunca etkilerini sürdürebileceğini ve bu durumun olumsuz yaşam deneyimlerinden oluşan bir döngüyü kırmanın zor olduğunu belirtmektedir. Ancak, bazı çalışmalar, bu döngünün kırılmasında ebeveynlerin önemli bir rol oynayabileceğini öne sürmektedir (Augustyn ve ark., 2019).

Bu çalışmaya katılanların %86'sı kadınlardır. Anlamlı bir fark olmamakla birlikte, annelerin cinsel eğitime yönelik tutum puanları babalara göre daha yüksektir. Bu sonuç, annelerin çocuklarına cinsel eğitim verme konusunda daha ilgili olduklarını ve cinsiyetle ilgili konuları tartışmak için daha fazla zaman harcadıklarını gösteren diğer çalışmalarla uyumludur (Shin ve ark., 2019).

Çalışmamızda üniversite mezunu ebeveynlerin cinsel eğitim tutum puanı anlamlı düzeyde yüksektir. Eğitim düzeyi arttıkça cinsel eğitime yönelik tutumların olumlu yönde gelişmesi, bireylerin bilgiye erişim imkanlarının artması, eleştirel düşünme becerilerinin gelişmesi, geniş ve çeşitli sosyal çevrelerin etkisi ve cinsel eğitimin önemine dair farkındalığın artması ile ilişkilidir. Bu nedenle, cinsel eğitimin yaygınlaştırılması ve toplumun tüm kesimlerine ulaşması için eğitim seviyesinin artırılması büyük önem taşımaktadır (Zhang ve Yyuan, 2023).

Çalışmamızda eğitim gördüğü okullarda cinsel sağlık ile ilgili ders alan ebeveynlerin cinsel eğitime yönelik tutumları daha olumludur. Ebeveynlerin kendi eğitimleri sırasında cinsel sağlık bilgisi almaları, onların cinsel eğitime yönelik tutumlarını olumlu yönde etkiler. Bu olumlu tutum, çocuklarına sağlıklı ve doğru cinsel eğitim verme konusundaki istek ve yetkinliklerini artırır. Böylece, çocukların cinsel sağlık ve güvenlikleri korunur ve sağlıklı bir cinsel gelişim süreci yaşamaları sağlanır (Montgomery ve Knerr, 2018). Cinsel sağlık eğitimi almış ebeveynler, çocukları için pozitif bir rol model olabilirler. Bu, çocukların cinsel sağlık konusundaki tutum ve davranışlarını olumlu yönde etkiler ve onların da cinsellik konusuna açık ve sağlıklı bir şekilde yaklaşmalarını sağlar. Eğitim gördüğü okullarda cinsel sağlık ile ilgili ders alan ebeveynlerin çocukluk çağı olumsuz yaşam olayları puanı daha yüksektir. Aynı şekilde çalışma sonuçlarımıza göre anne babasından eğitim aldığını belirten ebeveynlerinde çocukluk çağı olumsuz yaşam olayları puanı anlamlı şekilde yüksektir. Cinsel sağlık eğitimi almış olmak kendi çocukluk dönemlerinde yaşadıkları olumsuz deneyimlere daha fazla farkındalık kazanmalarına ve bu deneyimlerin etkilerini daha net bir şekilde tanımlamalarına yardımcı olma potansiyeli taşır. Bu farkındalık, ebeveynlerin çocuklarına daha iyi destek olmalarına ve sağlıklı bir cinsel

eğitim ortamı sağlamalarına yardımcı olabilmektedir (Daines ve ark., 2021; Crandall ve ark., 2020; Greene 2020).

Çalışmamızda ebeveynlerin %8'i cinsel sağlık ile ilgili bilgilerinin yeterli olduğunu belirtmektedir. Cinsel sağlık eğitime yönelik bilgisinin yeterli olduğunu belirten ebeveynlerin cinsel eğitime yönelik tutumları belirgin düzeyde daha yüksektir. Bu bulgu, bilginin ve tutumun birbirini etkilediğini göstermektedir. Cinsel sağlık konusunda yeterli bilgiye sahip olan ebeveynlerin, genellikle daha olumlu ve destekleyici bir tutum sergilediği görülmektedir. Bilgi sahibi olan ebeveynler, cinsel eğitime daha olumlu yaklaşabilmekte ve çocuklarına bu konuda daha açık ve sağlıklı bir iletişim kurabilmektedir. Ek olarak cinsel sağlık konusunda yeterli bilgiye sahip olan ebeveynler, genellikle kendilerini bu konuda daha güvende ve hazır hissedebilirler (Donat Bacioğlu ve Tezel 2020; Montgomery ve Knerr 2018).

Cinsel sağlık eğitimi, bireylerin yaşamlarının her aşamasında önemlidir, ancak genellikle çocuklar okul öncesi dönemden itibaren bu konuda bilgi sahibi olmaya başlamalıdır. Temel cinsel sağlık bilgileri ve cinsel eğitim ilk olarak ailede, okulda veya toplumda çocukların yaşına ve gelişim seviyelerine uygun şekilde verilmelidir. Özellikle ergenlik dönemine gelindiğinde, daha detaylı ve özgün cinsel sağlık konularıyla ilgili eğitimlerin verilmesi önemlidir. Bununla birlikte, cinsel eğitimin sürekli ve yaşam boyu bir süreç olduğu unutulmamalıdır; çünkü insanlar yaşlandıkça ve hayatları farklı aşamalara ilerledikçe cinsellikle ilgili konularla da karşılaşır (Montgomery ve Knerr 2018). Çalışmamızda ebeveynler erken yaşta cinsel sağlık eğitiminin başlanması yönünde cevaplar vermişlerdir.

Sonuç

Bu araştırma, ebeveynlerin çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ile cinsel eğitime yönelik tutumları arasında anlamlı bir ilişki olmadığını ortaya koymaktadır. Katılımcıların çoğu düşük düzeyde olumsuz yaşam olayı yaşadıklarını bildirmiştir. Araştırmada annelerin cinsel eğitime yönelik tutum puanları babalardan daha yüksek bulunmuştur. Üniversite mezunu ebeveynlerin cinsel eğitim tutumu daha olumlu olup, bu durum eğitim seviyesinin cinsel eğitim tutumunu etkilediğini göstermektedir. Ayrıca, cinsel sağlık eğitimi alan ebeveynlerin tutumları daha olumludur ve bu durum çocuklarına daha sağlıklı bir cinsel eğitim sunma yetkinliklerini artırmaktadır. Bu çalışma sonucu cinsel sağlık eğitiminin erken yaşta başlaması gerektiğini ve ebeveynlerin yeterli bilgiye sahip olduklarında daha olumlu tutumlar sergiledikleri bilgisini desteklemektedir. Ebeveynlerin cinsel eğitime yönelik tutumlarını ve çocukluk çağı deneyimlerini daha derinlemesine anlamak için niteliksel araştırma yöntemleri (örneğin, derinlemesine mülakatlar ve odak gruplar) kullanılabilir.

Çalışmanın sınırlılıkları

Bu çalışmanın sınırlılıkları arasında, çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ile cinsel eğitime yönelik tutumlar arasındaki ilişkiyi anlama konusunda eksiklikler bulunmaktadır. Bu çalışma, karmaşık etkileşimleri ve bağlamsal farklılıkları tam olarak ele almamıştır. Dolayısıyla, bu konuda daha fazla derinlemesine ve kapsamlı araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu eksiklikler, bulguların genel geçerliliğini ve anlamlılığını sınırlayabilir. Bu nedenle, gelecekteki araştırmalarda, çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ile cinsel eğitime yönelik tutumlar arasındaki ilişkiyi daha ayrıntılı bir şekilde incelemek için daha uygun yöntemler ve ölçümler kullanılmalıdır.

Çıkar Çatışması: Yazarlar herhangi bir çıkar çatışması bildirmemişlerdir.

Finansal Destek: Herhangi bir mali destek alınmamıştır

Kaynaklar

- Augustyn, M. B., Thornberry, T. P., & Henry, K. L. (2019). The reproduction of child maltreatment: An examination of adolescent problem behavior, substance use, and precocious transitions in the link between victimization and perpetration. *Development and Psychopathology*, 31(1), 53–71.
- Balter, A.S., Van Rhijn, T., Davies, A. (2016). The development of sexuality in childhood in early learning settings: An exploration of Ontario Early Childhood Educators' perceptions. *Canadian Journal of Human Sexuality*, 25(1), 30-40
- Ceylan, Şehnaz, Artan, İsmihan, & Kurnaz Adıbatmaz, F. (2020). Cinsel Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği: Güvenilirlik ve Geçerlilik Çalışması. *Yaşadıkça Eğitim*, 34(2), 468-490.
- Crandall A., Broadbent E., Stanfill M., Magnusson B.M., Novilla M.L.B., Hanson C.L., Barnes M.D. (2020) The influence of adverse and advantageous childhood experiences during adolescence on young adult health. *Child Abuse and Neglect*, 108, 104644
- Çalışandemir, F., Bencik, S. ve Artan, İ. (2008). Çocukların Cinsel Eğitimi: Geçmişten Günümüze Bir Bakış. *Eğitim ve Bilim*, 33(150), 14-27.
- Daines, C. L., Hansen, D., Novilla, M. L. B., & Crandall, A. (2021). Effects of positive and negative childhood experiences on adult family health. *BMC Public Health*, 21(1), 651. <https://doi.org/10.1186/s12889-021-10732-w>
- Donat Bacoğlu, S., & Tezel, D. (2020). Ebeveynlerin Çocuklarıyla Cinsellik Hakkında Konuşma Stratejileri ve Öz-Yeterlikleri. *Bogazici University Journal of Education*, 37(2), 37-57.
- Eliküçük, A. ve Sönmez, S. (2011). 6 yaş çocuklarının cinsel gelişim ve eğitimiyle ilgili ebeveyn görüşlerinin incelenmesi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 25(25), 45-62.
- Eroğlu, K. ve Gölbaşı, Z. (2005). Cinsel eğitimde ebeveynlerin yeri: Ne yapıyorlar, ne yaşıyorlar? *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 8(2), 12-21.
- Faul F, Erdfelder E, Lang AG, Buchner A. (2007) G*Power 3: A flexible statistical power analysis program for the social, behavioral, and biomedical sciences. *Behavior Research Methods*, 39, 175-191.
- Felitti VJ, Anda RF, Nordenberg D, et al. (1998) Relationship of childhood abuse and household dysfunction to many of the leading causes of death in adults. The Adverse Childhood Experiences (ACE) Study. *Am J Prev Med*, 14, 245e58.
- Flanagan, P. (2011). Making sense of children's sexuality: Understanding sexual development and activity in education contexts. *Waikato Journal of Education*, 16(3), 69-79.
- Ganji, J., Emamian, M. H., Maasoumi, R., Keramat, A. ve Khoei, E. M. (2017). The existing approaches to sexuality education targeting children: A review article. *Iranian journal of public health*, 46(7), 890-898.
- Greene, C. A., Haisley, L., Wallace, C., & Ford, J. D. (2020). Intergenerational effects of childhood maltreatment: A systematic review of the parenting practices of adult survivors of childhood abuse, neglect, and violence. *Clinical Psychology Review*, 80, 101891.
- Gündüz, A., Yaşar, A. B., Gündoğmuş, İ., Savran, C. ve Konuk, E. (2018). Çocukluk çağı olumsuz yaşantılar ölçeği Türkçe formunun geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 19 (Özel sayı 1), 68-75.
- İşler, S. ve Gürşimşek, A. İ. (2018). 3-6 yaş çocuklarının cinsel eğitiminin gerekliliği ile ilgili ebeveyn görüşlerinin incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38(3), 845-867.
- Montgomery P, Knerr W. (2018) Review of the Evidence on Sexuality Education. Report to inform the update of the UNESCO International technical guidance on sexuality education. Paris: UNESCO; <https://www.icmec.org/wp-content/uploads/2018/01/International-Technical-Guidance-on-Sexuality-Education-Jan-2018.pdf> Erişim tarihi: 20.05.2024
- Naderifar M, Goli H, Ghaljaie F. (2017) Snowball Sampling: A Purposeful Method of Sampling in Qualitative Research. *Strides Dev Med Educ*. 14(3):1-6. doi:10.5812/sdme.67670
- Oktavianingsih, E. ve Ayriza, Y. (2018). Teachers' knowledge and belief for educating sexuality for kindergarten students. *International Journal of Pedagogy and Teacher Education*, 2(2), 307-318.
- Opara, P.I., Eke, G.K. ve Akani, N.A. (2010). Mothers perception of sexuality education for children. *Nigerian Journal Medicine*, 19(2), 168-72.
- Pop, M.V. ve Rusu, A.S. (2015). The role of parents in shaping and improving the sexual health of children— lines of developing parental sexuality education programmes. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 209, 395-401.
- Shin, H., Lee, J. M., & Min, J. Y. (2019). Sexual Knowledge, Sexual Attitudes, and Perceptions and Actualities of Sex Education among Elementary School Parents. *Child Health Nursing Research*, 25(3), 312–323.
- Tuğut, N. ve Gölbaşı, Z. (2019). Okul öncesi dönem çocuğu olan (3-6 yaş) ebeveynlerin cinsel eğitim tutumlarının belirlenmesi. *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care*, 13(3), 287-294.
- UNESCO (2018). International technical guidance on sexuality education. International technical guidance on sexuality education: an evidence-informed approach; 2018 (icmec.org). Erişim Tarih:20.05.2024
- USDHHS—U.S. Department of Health and Human Services, Administration for Children and Families, Administration on Children, Youth and Families, Children's Bureau. (2013). Child maltreatment 2012. <https://www.acf.hhs.gov/archive/cb/report/child-maltreatment-2012> Erişim tarihi: 20.05.2024
- Van Der Kolk B, Beden Kayıt Tutar (Travmanın İyileşmesinde Beyin, Zihin Ve Beden), Çeviri Editörü, Öner Kavakçı, Hayal Demirci, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara,2018.
- Yağcı, F., Gürbüz, M. D., & Sezgin, E. (2021). Ergenlik Dönemi Çocukların Cinsel Eğitime Yönelik Tutumları ile Ebeveynlerinin Toplumsal Cinsiyet Algıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(4), 1211-1225.
- Yılmaz Kafalı H, Işık A, Kayan Ocakoğlu B, Kardas B, Kardas Ö, Müjdecioğlu Demir G ve diğerleri. (2022) Depresif kız ergenlerde intihar davranışının şiddeti, algılanan cinsiyet eşitliği ve çocukluk çağı travmalarının ilişkisi: Türkiye'nin bölgelerine göre farklılıklar. *Klinik Psikiyatri Dergisi* 2022;25:31-40
- Yurdakök, K. ve İnce, O. (2010). Duygusal istismar ve ihmal. *Katki Pediatri Dergisi*, 32 (4), 423-433.
- Zhang W and Yuan Y (2023) Knowledge, attitudes, and practices of parents toward sexuality education for primary school children in China. *Front. Psychol.* 14:1096516. doi: 10.3389/fpsyg.2023.1096516
- Zhina, C. ve Dingchu, W. (2013). A review of sex education for preschool children in mainland China from 1992 to 2012. *International Review of Social*